

А. Кланца

КРИЗОВІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ЇХ ПОТЕНЦІЙНА ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

Проаналізовано кризові детермінанти функціонування охорони здоров'я. Охарактеризовано загальні тенденції поширення та поглиблення відповідних кризових ситуацій, з якими зіштовхується глобальний світ і які об'єктивно позначаються на показниках якості здоров'я громадян. Наведено соціальні суперечності сучасного світу, які впливають на новітню детермінацію кризового функціонування відповідних інституцій, що забезпечують здоров'я громадян. Доведено, що поглиблення деконструктивних тенденцій у сфері охорони здоров'я в умовах відповідних кризових ситуацій увиразнює виклики національної безпеки, що, відповідно, характеризує фрагментарну роль держави у відповідних процесах.

Ключові слова: здоров'я, охорона здоров'я, ефективність системи охорони здоров'я, громадське здоров'я, національна безпека, національні системи охорони здоров'я, індекс громадського здоров'я, індикатор якості медичної допомоги, демографічна політика, кризові детермінанти, деконструкція сфери здоров'я, системна криза.

Кризові детермінанти, які пронизують собою всі без винятку сфери суспільного життя, визначають нову органіку та статистику функціонування системи охорони здоров'я, яка є стримуючим та балансуєчим інструментом попередження потенційних викликів та загроз національної безпеки держави.

Артикуляція кризових детермінант та інструментарій їх стримання є методологічними й функціональними передумовами для розроблення сучасної концепції розвитку охорони здоров'я, яка повинна унеможливити динамізацію та активізацію певних інституційних загроз функціонування національних держав. Це зумовлює стратегічну доцільність впровадження “конкретної політики” захисту людського потенціалу та його активної життєдіяльності в умовах різних багатofакторних викликів, обумовлених певною деконструкцією ролі держави в управлінні процесами охорони здоров'я населення. Такий підхід зумовлює концептуальну деталізацію різних – наявних та гіпотетичних тенденцій, які містять ознаки кризи і впливають на активну життєдіяльність суспільства, тим самим створюючи виклики для сфери національної безпеки держави.

Передусім необхідно виходити із загальних тенденцій розвитку сучасного світу, саме з того, що “людство переживає перехід на новий рівень еволюції і чим швидше воно усвідомить такий перехід, тим швидше будуть віднайдені способи вирішення відповідних цивілізаційних проблем” [1]. Головною із яких є втрата цінності людського життя, що тим самим блокує концентрацію уваги держав на забезпеченні ефективної системи охорони здоров'я, здатної бути гарантом системи національної безпеки держави. З огляду на це, більшість держав глобального світу у цьому напрямі виходять із доцільності запровадження так званої антициклічної політики, яка б слугуючи інвестуванню у розвиток нових технологій, тим самим фізично вивільняла людину, створюючи для неї суттєві переваги в облаштуванні її життєдіяльності.

На думку Б. Бутрос-Гали, “відповідно до законів еволюції суспільство у своєму розвитку проходить етапи розвитку бажань, це вражається безпосередньо в тому, що бажання стають більш усвідомленими, та підхід до них більш раціональним, кожне наступне покоління дивує попереднє своєю раціональністю” [2]. Саме така раціональність дає змогу чітко ідентифікувати передумови кризи, з якою стикається світ і яка безпосередньо позначається на якості життя громадян. Йдеться про те, що “раціонально усвідомлені бажання на певному етапі розвитку людини створюють прогресуючу роз’єднаність, оскільки людини виявляються у не змозі прийти до згоди, що створює ситуацію самотності людини у сучасному світі” [3]. Така форсована роз’єднаність та самотність людини у світі, з одного боку, є передумовою для кризи, а з іншого – сама слугує фактором виникнення відповідної кризи життєдіяльності людини.

Метою статті є здійснити теоретико-методологічний аналіз кризових детермінант функціонування охорони здоров’я. Досягнення цієї мети обумовлює вирішення відповідних завдань, а саме: охарактеризувати загальні тенденції поширення та поглиблення відповідних кризових ситуацій, з якими стикається глобальний світ і які об’єктивно позначаються на показниках якості здоров’я громадян, конкретизувати соціальні суперечності сучасного світу, які впливають на новітню детермінацію кризового функціонування відповідних інституцій, які забезпечують здоров’я громадян, показати, що поглиблення деконструктивних тенденцій у сфері охорони здоров’я в умовах відповідних кризових ситуацій увиразнює виклики національної безпеки, що тим самим характеризує фрагментарну роль держави у відповідних процесах.

Аби попередити таку кризову детермінацію, обумовлену самотністю людини у сучасному світі, більшість експертів покладаються на розроблення так званих компенсаторних соціальних схем, які діють в умовах ліберальної демократії, серед яких – покращення якості життя, що включає якість виробництва, страхування життя, дотримання прав. Однак запровадження таких “соціальних сурогатів” реально не слугує підвищенню показників якості життя громадян, створюючи умови формального соціального балансу, воно перестає стимулювати раціоналізацію бажань людини. Завдяки цьому стає неминучою світова системна криза антропологічних цінностей у сучасному світі, яка небезпечно позначається на здоров’ї населення та показниках якості його життя у загальнопланетарному контексті. Виходячи із цього, національні системи охорони здоров’я, враховуючи інституційну специфіку впливу системної кризи, мають запропонувати власний модерний проект цивілізаційного облаштування життя людини. Дотримуючись такої концептуальної логіки, М. Косолапов пропонує враховувати відповідні суперечності сучасного світу, які впливають та виникнення новітньої кризової детермінації, яка негативно позначається на здоров’ї громадян. До таких суперечностей, на його думку, належать:

1. Ідейна роз’єднаність, яка базується на прогресуванні значної кількості діаметрально протилежних ідеологій у світі, більшість із яких не містить єдиної духовної основи, яка б слугувала суспільній інтеграції.

2. Втрата довіри людей один до одного і відповідальності за ближнього.

3. Приватне відокремлення людини – окреме ліжко, окрема кімната, окрема квартира, окрема машина.

4. Віртуалізація зв’язку – газети, телефон, радіо, телебачення, Інтернет, мобільний зв’язок, завдяки чому люди втрачають живе спілкування. При цьому саме віртуальне спілкування виявляється дуже обмеженим через свою перевагу – внутрішнє різноманіття,

що дає можливість кожній людині стати одноосібним творцем свого маленького ідейного світу, де всі інші – лише гості.

5. Індивідуалізація цілей, включаючи цілі можновладців, де кожен за себе.

6. Руйнування сімей, родів і громад. Нерозуміння при цьому зростає в усіх напрямках: між чоловіками і жінками, між батьками та дітьми, між братами і сестрами, між лідерами й простим народом.

7. Загострення соціальної нерівності і соціальних протиріч.

8. Територіальні претензії, війни та політичні кризи.

9. Національна ворожнеча аж до нацизму.

10. Культурні відмінності, що ведуть до насадження культур.

11. Протиріччя між інтересами людини та інтересами держави або людства загалом [4].

Однак у світі існує група експертів, які переконані, що сучасна людина об'єктивно має всі передумови для того, аби відчувати свою самотність, наскільки б правильними не були відповідні ліберальні цінності і наскільки б ефективно вони не слугували налагодженню відповідних комунікативних відносин між ними в межах глобального Інтернет-простору. Для пояснення такої кризової тенденції А. Верещагін наводить досить метафоричну концептуальну конструкцію, відповідно до якої “люди в сучасному світі аж ніяк не можуть бути щасливими, більше того вони схожі на розлучене подружжя, яке поки що вимушене жити у спільній квартирі, але напруга в глобальному світі й надалі зростатиме, оскільки на відміну від них людство не матиме ніколи і ніякої можливості роз'їхатись, а відтак й існуватимуть в умовах достатньо дезінтегрованого простору, пронизаного тотальною недовірою між людьми” [5]. Більшість проблем актуальних для життєдіяльності сучасного людства, досить успішно вирішувались в античному світі, однак гностична практика, через яку воно пройшло, дає змогу йому диверсифікувати усталені традиційні цінності та норми, які визначали параметри їх життєдіяльності. Завдяки цьому у сучасної людини об'єктивно існує потреба від'єднаного існування, завдяки чому у людини з'являється більше можливостей для реалізації власних індивідуальних проєктів.

Подібну кризову ситуацію, пов'язану з втратою довіри між людьми та розширенням простору їх самотності, В. Байремен називає сучасним фашизмом, який у такий спосіб символізує “суспільну формацію колективного егоїзму, який прийшов на зміну капіталізму, і який неминуче приведе до нових світових війн та до катастроф” [6]. На його думку, “фашизм виникає тоді коли люди, відчуючи свою відособленість, прагнуть об'єднатись будь-якою, однак оскільки вони не здатні поки що об'єднатись у прагненні до смислу життя та добра, вони вимушені об'єднуватись один проти одного, возвеличуючи себе, протиставляючи себе іншій групі людей, іншій нації, саме тому любов до свого народу не повинна доводити до ненависті до інших народів” [7]. Саме така кризова ситуація суттєво впливатиме на загальні показники якості здоров'я громадян на планеті, тим самим детерміновано створюватиме виклики для національної безпеки держав, які нездатні забезпечити високу якість здоров'я своїх громадян, ослаблюючи показники захищеності національної безпеки держави.

Окрім того, важливо припустити і той факт, що така кризова ситуація в загальнопланетарному масштабі і стала можливою завдяки високому прагненню людини до індивідуалізації своїх бажань та раціоналізації засобів їх реалізації. Фактично така ситуація є відповіддю на природний процес розвитку та реалізації бажань людини досягти

найвищого рівня самоідентифікації. А відтак високий рівень індивідуалізації, ціною нівелювання інтеграційної синергії, вивільняє людину із соціальної залежності та традиційних обмежень, гіпотетично відкриваючи простір для її свободи, однак все більше заганяє її у пастку цивілізації. З огляду на це, аби попередити відповідну кризову ситуацію у життєдіяльності сучасної людини, на думку І. Алешковського, “люди мають об’єднатись на основі принципу любові до ближнього – саме таке об’єднання дозволить відновити руйнівну природну інтеграцію людей у загальнопланетарному масштабі на основі традиційних звичаєвих цінностей” [8]. Саме тому, аби люди відновили довіру один до одного та здобули “якість втраченого щастя” і досягли певної внутрішньої інтеграції, має бути переструктурованим світ їх традиційних цінностей, основу якого становить людина та патетика її духовного й фізичного життя. Така теза гностично має бути основою формування та забезпечення функціонування інституційної складової системи охорони здоров’я. Досягнення своєрідної інтегральної єдності між людьми в умовах сучасного глобального світу має стати новою ідеологією буття людини та забезпечення функціонування системи охорони здоров’я.

У підтвердження цього Ж. Атталі вказав на те, щоб попередити відповідну кризову ситуацію у розвитку сучасного світу, має бути здійснена певна “деконструкція інтеграції відносин між людьми, яка має пом’якшити соціальні протиріччя та стримати соціальні катаклізми від яких люди традиційно страждають як фізично так і психологічно” [9]. З огляду на це, він пояснює кризовість ситуації, в якій опинилась сучасна людина, а саме “людині погано, тому що вона самотня, відірвана від інших людей і у своїй самоті вона не здатна розв’язати жодної проблеми, оскільки життя окремої людини безглузде без її взаємозв’язку з усіма іншими людьми. І народ теж не може мати національної ідеї, якщо вона не інтегрована в усе людство” [10]. Тому майже прогностично звучить заява вченого “якщо людство не зуміє інтегруватися, піднімаючись над все більш зростаючими розходженнями між ними, то все більше і більше будемо відставати від провідної ролі у векторах еволюції, це створить ситуацію відставання, а відтак найбільш відчутною стане криза, страждання та удари” [11]. Це створить ситуацію об’єктивного пошуку людиною виходу на новий інтеграційний рівень, який би відповідав умовам її збалансованої життєдіяльності, а відтак це мінімізує потребу держави масовано артикулювати параметральний підхід до підвищення інституційної якості системи охорони здоров’я.

Аналіз сучасної ситуації, в якій опинився глобальний світ, з його екстраполяцією поглиблення деконструктивних тенденцій розвитку різних сфер суспільного життя дає змогу виокремити три основні аспекти кризових детермінант, які безпосередньо позначаються на сфері охорони здоров’я, а відтак і параметрах захисту національної безпеки держави. До таких аспектів Д. Нейлсен пропонує зарахувати: законодавчий (стан здоров’я населення та системи охорони здоров’я); демографічний та економічний; соціально-моральний [12]. У своїй сукупності наведені аспекти, чітко характеризують кризову тенденцію у сучасному суспільстві, яка детерміновано позначається і на функціонуванні сфери охорони здоров’я та сфері захисту національної безпеки держави. Законодавча інституціоналізація певних оптимізаційних механізмів державного управління у різних сферах суспільного життя, економічна стабільність та соціально-моральний стан суспільства є об’єктивним відображенням рівня якості життя громадян у межах держави. Зважаючи на це, аби попередити певну кризовість тенденцій у життєдіяльності суспільства, держава зобов’язана “передчасно блокувати певні тривожні

тенденції, які призводять до погіршення здоров'я громадян, породжують високу смертність та захворюваність населення” [13].

Аналіз кризових детермінант функціонування охорони здоров'я з необхідністю обумовлює розгляд кризових явищ, які супроводжують розвиток глобального світу. На думку І. Валлерстайна “сьогодні як ніколи раніше спостерігаються моменти занепаду історичних систем, які суттєвою мірою впливають на історичний вибір людства, в який включений весь світ, оскільки історична система в якій ми живемо охоплює всю планету” [14]. Передумовою до занепаду історичних систем, який спостерігається у сучасному світі, є тривалий період “несталого розвитку людства з кінця ХХ ст.”, який супроводжується низкою глобальних криз, які неминуче вплинули на функціонування національних систем охорони здоров'я. До таких глобальних криз належать “енергоекономічна, демографічна, технологічна, економічна, геополітична та соціокультурна кризи”, їх синтезність та синергійність заклали генотип сучасної цивілізаційної моделі. Аби попередити можливість поглиблення такої кризи, глибокої трансформації та модернізації має піддаватись практика суспільного життя, побудована на антропних принципах. У цьому контексті йдеться про світову кризу, яка поширилась на всі без винятку сфери суспільного життя і потребує інноваційних соціальних механізмів, її утримання та забезпечення необхідної рівноваги у життєдіяльності людини.

Організацією економічної співпраці та розвитку визначено п'ять “глобальних потрясінь”, які зростаюче дестабілізуватимуть розвиток сучасного світу, що безпосередньо позначиться на показниках здоров'я населення планети. До них належать: 1) вірусні епідемії; 2) кібератаки; 3) фінансові кризи; 4) соціально-економічні хвилювання; 5) магнітні бурі [15]. Взаємозв'язок таких “глобальних потрясінь”, досить чітко характеризує інтегральність кризових ситуацій, які позначаються на показниках стабільності життєдіяльності населення. Адже детерміновано кризові загрози в одній частині планети завжди зумовлюють тенденції кризових явищ, що ймовірно може позначитись і на розвитку всього глобального світу. Такий підхід ставить питання про доцільність детального аналізу наступних кризових детермінант функціонування охорони здоров'я в загальнопланетарному масштабі. До них належать такі:

1. *Економічні загрози*, які характеризують “кризи та диспропорції у розвитку різних держав та регіонів, що якісно змінюють показники ефективності національних систем охорони здоров'я” [16].

Економічна відсталість держав досить чітко характеризує уповільнення еволюційного розвитку та неспроможність реалізації відповідних модернізаційних проектів у сфері охорони здоров'я. На думку І. Валлерстайна, “людство стикнулось із взаємозв'язком могутнього всесвітнього розвитку з обмеженістю ресурсів та екологічними проблемами, а тому якщо всі держави світу почнуть розвиватись, то США та Європа вимушені будуть скоротити своє споживання та рівень життя” [17]. А тому неспроможність окремих держав запровадити ефективну технологію вирішення певних проблем, передусім через формування ефективної системи охорони здоров'я, неминуче приведе до викликів національної безпеки держав.

Фінансова криза 2008 р. засвідчила “інтегральний взаємозв'язок сучасного світу”, що негативно позначилось на економічному розвитку всіх без винятку держав глобального світу. При цьому жодна держава не виявилась готовою належно відреагувати на глобальну фінансову кризу, а тим більше, захищаючи лише власні національні інтереси, вона створює тотальні виклики для стабільної життєдіяльності інших держав. Саме тому

найкращим варіантом виходу із відповідних економічних диспропорцій є компенсаторна політика держави, яка володіє потенціалом “подолання провалів ринку”. Але за певних умов, якщо держава запроваджує ірраціональну політику зростання зовнішнього боргу та мінімізації показників зростання національної економіки, що неминуче у більшості держав спровокувало дефолт, держава апіорі неспроможна володіти ефективною системою охорони здоров’я.

При цьому також потрібно враховувати і той факт, що у сучасному світі “стандартні економічні механізми перестають працювати не лише у стосунках між державами, але й у звичайних процесах технологічних інновацій, до прикладу спроби заміни пального більш дешевим дизпаливом, викликали продуктову кризу у світі” [18]. Водночас глобальна економічна криза, зростання споживання у країнах, які є суб’єктами глобальної міграції в сучасному світі, зумовили розвиток генно-модифікованої продукції, що згодом негативно позначилось на показниках якості здоров’я громадян у цих державах. Це свідчить про те, що запровадження різних інноваційних проектів передусім має регламентуватись антропоцентричним компонентом збереження життя та підвищення показників його якості та тривалості.

Певною кризовою сентенцією, яка позначається на сфері охорони здоров’я населення планети, також є неконтрольована інфляція, яка за умови відсутності належних інструментів детерміновано поширюється на розвиток всього світу, завдяки чому виникають так звані валютні війни, які призводять до гіперінфляції та до краху відповідних економічних систем. З огляду на це, кожна держава глобального світу передусім має володіти чіткою методологією екстраполяції власних національних інтересів, основою яких є людина та цінність її життя, і весь її економічний потенціал має бути спрямований на впровадження подекуди навіть нестандартних рішень, якщо вони слугують реалізації гуманітарних інтересів – забезпеченню стабільної життєдіяльності людини.

2. *Політичні загрози* – у більшості держав глобального світу вони є результатом “зниження життєво важливого рівня завдяки, зростання цін на природні ресурси, збільшення державних боргів, скорочення урядових витрат та високого оподаткування” [19]. Більшість сучасних політичних криз у глобальному світі характеризується не лише високою декларативністю власних національних управлінських систем, але й високим впливом наднаціональних структур, які обмежують національну політику держав та політичних й економічних рішень держав – лідерів глобального світу, серед яких США, Китай, Японія, Індія, Німеччина. Відповідна політична напруга у глобальному світі детерміновано впливатиме на функціонування національних систем охорони здоров’я, адже невдоволення населення політичною ситуацією у державі позначиться й на показниках його здоров’я. Окрім того, на думку Р. Блаззерда, “відсутність належної демократичної організації в національних державах, призведе до загострення політичної напруги, що у сукупності з економічними проблемами позначиться на якості здоров’я нації” [20]. Певна інституційна анархічність, поширення протестних рухів та “демократичний сумбур” створюють тим самим новітні виклики, які неминуче позначаються не лише на психологічному, але і на фізичному здоров’ї громадян. Відтак порушення інституційної стабільності в державах завдяки інтегрованому впливу економічної та політичної кризи в окремих державах світу створюють передумови не лише воєнної ситуації, але й виникнення реальної війни.

У сучасному світі “існує небезпека виникнення світових конфліктів через ресурси та кліматичні зміни, оскільки якщо і надалі ресурсів буде катастрофічно не вистачати,

держави вимушені будуть йти на силове захоплення ресурсних територій” [21]. Це спровокує зниження показників життєвого рівня населення, завдяки чому держави вимушені будуть вдаватися до розроблення нових типів “неоконвенціональної зброї”, яка базується на досягненнях у сфері генетики, електроніки та нанотехнологій, аби протистояти відповідним кризовим ситуаціям. З іншого боку, якщо передумови для такої ситуації будуть посилюватись, неминучим стане інституційний вибух, який ймовірно може призвести до загибелі людства, до його самого знищення.

3. *Екологічна криза* характеризується обмеженістю глобального світу щодо нарощення природних ресурсів. Ця теза базується на ймовірності поглиблення певної кризової ситуації у глобальному світі, більшість економічних систем якого базується на посиленні споживання природних ресурсів, які на сьогодні мають достатньо обмежений потенціал. Фактично йдеться про “гіпертрофоване споживання” шляхом виснаження природних ресурсів, що мінімізує можливість для стабілізації соціально-економічної ситуації держав, провокуючи виклик для їх соціальної безпеки. Відтак, на думку К. Калашнікова, “високий рівень життя у модернізованому світі не може бути виправданим, якщо ймовірно може привести до загибелі людства в цілому” [22].

За прогнозою оцінкою експертів Єльського університету, “війна та голод на планеті у найближчі 30 – 40 років приведуть до глобального потепління, яке супроводжуватиметься засухою в одних місцях і повенями в інших, підвищенням рівня моря і посиленням ураганів, й надалі відбуватиметься невелике регіональне підвищення середньорічної температури, свідчення чого є таїння льодовиків, розширення Сахари на 15 кілометрів на рік” [23]. Цей факт особливо доцільно враховувати при розробленні відповідних стратегічних пріоритетів забезпечення функціонування національних систем охорони здоров’я, якщо тенденції екологічної кризи посилюватимуться, то й показники життєдіяльності населення планети звужуватимуться. На думку Дж. Лавлока, “людство, як наркоман, не може відмовитися від викопного палива, яке отруює атмосферу, та породжує жорстку алегорію” [24]. Саме виходячи із цього він порівнює пропозицію використовувати геоінженерні методи замість скорочення використання викопного палива з пропозицією використовувати діаліз замість нирок.

4. *Небезпека масштабних епідемій*. Більшість експертів особливо увагу звертають на тотальне розширення небезпеки масштабних епідеміологічних порогів в умовах “замкненості та мобільності” глобального співтовариства. З цього приводу Американська служба CDC [25], здійснюючи моніторинг епідеміологічних порогів, прогнозує виникнення у світі новітніх вірусів та мікробів, підсилених вакцинами, антибіотиками, які особливо небезпечно будуть мутуватись протягом найближчих 20 років, накривши собою більшу частину планети.

5. *Освітня криза у світі* особливо небезпечно позначається на функціонуванні сфери охорони здоров’я, оскільки недооцінення освітньої компоненти у розвитку та забезпеченні стабільної життєдіяльності суспільства апріорі вже містить передумови кризи, а відтак це пригальмовує поступ медичної науки, завдяки чому світ неминуче стикнеться із новими викликами. На думку Р. Хенсона, освітня криза є наслідком “системних процесів, які відбуваються у сучасному світі, адже нескінченна економічна гонка заточує держави готувати універсальних фахівців, здатним швидко пристосовуватися до нових умов, завдяки чому зникає вузька спеціалізація в медичній галузі, а відтак і знижується якість медичних послуг” [26]. Відтак, держави, які відстають в освітньому відношенні, не мають перспектив економічного й технологічного розвитку,

що тим самим гарантує передумов для соціального прогресу, основним критерієм якого є безпека життєдіяльності людини. Окрім того, доцільно відзначити, що сучасна освітня криза чітко засвідчує “межі розвитку науки”, що перебиває шлях до інноваційних відкриттів та технологічних проривів, що тим самим є стримуючим фактором для мобільного розвитку медичної науки шляхом розширення базових медичних знань, від яких залежить якість життя на планеті.

6. *Загрози глобального тероризму* свідчать про передумови виникнення неконвенціональної зброї, яка може призвести до знищення людства загалом. Зокрема, йдеться про ядерну зброю Ірану, яка ймовірно може призвести до виникнення глобальної війни у світі. Загрози глобального тероризму з необхідністю супроводжуються процесами глобального переселення людства, завдяки чому в сучасному світі фіксуються активні потоки глобальних мігрантів, які спричинятимуть високий рівень соціальної депресії, а головне зростання показників безробіття, а це є передумовою асоціалізації та підвищення показників захворюваності. За даними Міжнародної організації праці, “у 2017 році в світі налічується 205 млн безробітних, криза безробіття зростатиме, оскільки безліч робочих і службовців обслуговує модернізацію, урбанізацію, комп’ютеризацію економіки, коли ці процеси в основному завершаться, переважна більшість робітників та службовців стають не потрібними, а тому проблема безробіття для будь-якого уряду існуватиме у площині невирішуваних, адже не можна дати роботу всім – її буде все менше, не можна підвищувати попит – закінчатся ресурси” [27].

Висновки

Здійснений нами аналіз кризових детермінант функціонування охорони здоров’я дав змогу охарактеризувати загальні тенденції поширення та поглиблення відповідних кризових ситуацій, з якими стикається глобальний світ і які об’єктивно позначаються на показниках якості здоров’я громадян; наведено соціальні суперечності сучасного світу, які впливають на новітню детермінацію кризового функціонування відповідних інституцій, що забезпечують здоров’я громадян. Доведено, що поглиблення деконструктивних тенденцій у сфері охорони здоров’я в умовах відповідних кризових ситуацій увиразнює виклики національної безпеки, що тим самим характеризує фрагментарну роль держави у відповідних процесах. Саме цей аспект становить значний методологічний інтерес у межах аналізу окресленої проблематики, увиразнюючи доцільність його детального розгляду в межах сучасної державно-управлінської науки.

Список використаної літератури

1. Volkov Y. G. Sagalaeva E. S., Samygin S. I., Lyausheva S. A., Frolova A. S. Cultural and Historical Development of Everyday Life as a National Security Guarantee // *Mediterranean Journal of Social Sciences*. 2016. Vol. 6. № 5. P. 74.
2. *Unvanquished: A U. S. – U. N. Saga* by Boutros Boutros-Ghali Paperback, 368 pages Published June 1st 1999 by Random House. URL : <https://www.goodreads.com/book/show/245313.Unvanquished>.
3. *Ibid*
4. Косолапов Н. Национальная безопасность в меняющемся мире / Н. Косолапов // *Мировая экономика и международные отношения*. 2015. № 10. С. 18.
5. Vereshchagina, A., Samygin, S. & Stanislavsky, P. Family in the context of ensuring demographic security of Russian society: methodological research directions // *European*

Journal of Science and Theology. 2015. August. Vol. 11. № 4. P. 57. URL : http://www.ejst.tuiasi.ro/Files/53/Contents%2011_4_2015.pdf.

6. Bayramov V. D., Volkov Y. G., Posukhova O. Y., Lyausheva S. A., Samygin S. I. Multiculturalism: discursive practices // Review of European Studies. 2016. Т. 7. № 7. P. 195—200.

7. Ibid. P. 201.

8. Алешковский И. А. Демографический кризис как угроза национальной безопасности в современном мире // Век глобализации. 2015. № 2. С. 74—89.

9. Жак Аттали Кризис только начинается. URL : <http://ru.euronews.com/2010/05/07/economist-jacques-attali-on-the-greek-crisis-and-future-of-europe>.

10. Там же.

11. Там же.

12. Nelson D., Concha-Barrientos M., Driscoll T., Steenland K., Fingerhut M., Punnett L. [and so on]. The Global Burden of Selected occupational diseases and injury risks: Methodology and Summary. Am. J. Ind. Med. 2005; 48 (6): 404.

13. Ibid. P. 407.

14. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: социология XXI века. URL : http://platon.net/load/knigi_po_filosofii/sociologija/vallerstaj_n_konec_znakomogo_mira_sociologija_21_veka/25-1-0-62.

15. Здоровье во всех стратегиях Использование возможностей, реализация стратегий / под ред. Kimmo Leppo, Eeva Ollila, Sebastian Pesa, Matthias Wismar, Sarah Cook 2014. URL : file:///D:/СЕРПЕНЬ%202017/URN_ISBN_978-952-00-3540-2.pdf.

16. Гнибіденко І. Демографічні аспекти національної безпеки держави // Україна: аспекти праці. 2007. № 5. С. 13.

17. Management Advisory Committee. Connecting government: whole-of-government responses to Australia's priority challenges. Canberra, Government of Australia. URL : http://www.apsc.gov.au/__data/assets/pdf_file/0006/7575/connectinggovernment.pdf, accessed 23 April 2013:1.

18. Шабунова А. А., Кондакова Н. А. Региональный опыт реализации программы модернизации здравоохранения // Здравоохранение РФ. 2014. № 2. С. 9.

19. Blizzard R. Healthcare System Ratings: U.S., Great Britain, Canada. // GALLUP. URL : <http://www.gallup.com/poll/8056/healthcare-system-ratings-us-great-britain-canada.aspx>.

20. Ibid.

21. Балацкий Е. В. Закономерности и парадоксы социальной эволюции // Общественные науки и современность. 2016. № 2. С. 140.

22. Калашников К. Н., Кондакова Н. А. Результативность программы модернизации здравоохранения: оценки пациентов и врачей // Здравоохранение. 2014. № 2. С. 30.

23. The Atlantic – News and analysis on politics. URL : www.theatlantic.com.

24. List of Classifications by cancer sites with sufficient or limited evidence in humans, Vol. 1 to 110. Posted 25.07.2014. URL : <http://monographs.iarc.fr/ENG/Classification/ Table4.pdf>.

25. Center for Disease Control HYPERLINK. URL : http://en.wikipedia.org/wiki/Centers_for_Disease_Control_and_Prevention.

26. Hanson R. “Cut Medicine in Half”, Cato Unbound, Date Views September 10, 2007. URL : www-cato-unbound.org/2007/09/10/robin-hanson/cut-medicine-in-half.

27. Mladovsky P., Srivastav D., Cylu J., Karanikolo M., Evetovit T., Thomson S. and McKee M. Health Policy Responses to the Financial Crisis in Europe, Policy Summary 5. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe on behalf of the European Observatory on Health Systems and Policies, 2015. P. 22.

Стаття надійшла до редакції 04.06.2018

Схвалена до друку редколегією 18.06.2018

A. Klantza

**CRITICAL DETERMINANTS OF THE FUNCTIONING
OF HEALTH CARE AND THEIR POTENTIAL THREAT
TO THE NATIONAL SECURITY OF THE STATE**

The article analyzes the crisis determinants of the functioning of health care, describes the general tendencies of the distribution and deepening of the relevant crisis situations encountered by the global world and which are objectively reflected in the indicators of the quality of health of citizens, the social contradictions of the modern world affecting the latest determination of the crisis functioning of the relevant institutions that ensure the health of citizens, it is proved that the deepening of deconstructive trends in the field of protection. In the context of relevant crisis situations, the challenges of national security are perceived, thus characterizing the fragmentary role of the state in the respective processes.

Key words: health, health, health system effectiveness, public health, national security, national health systems, public health index, health care indicator, demographic policy, crisis determinants, deconstruction of the sphere of health, systemic crisis.